

Spillemidler til kulturformål

Lokale råd – 20. april 2024

Bjarne Dæhli,
generalsekretær

Sakskartet

Politisk:

- Strategi for kulturfrivillighet
- Kulturens andel av spillemidler
- Regionale kulturfond
- Kulturmoms
- Kulturloven
- Veileder kommunal arenaplanlegging
- (NOU – en helhetlig gjennomgang av musikkfeltet)

Organisatorisk:

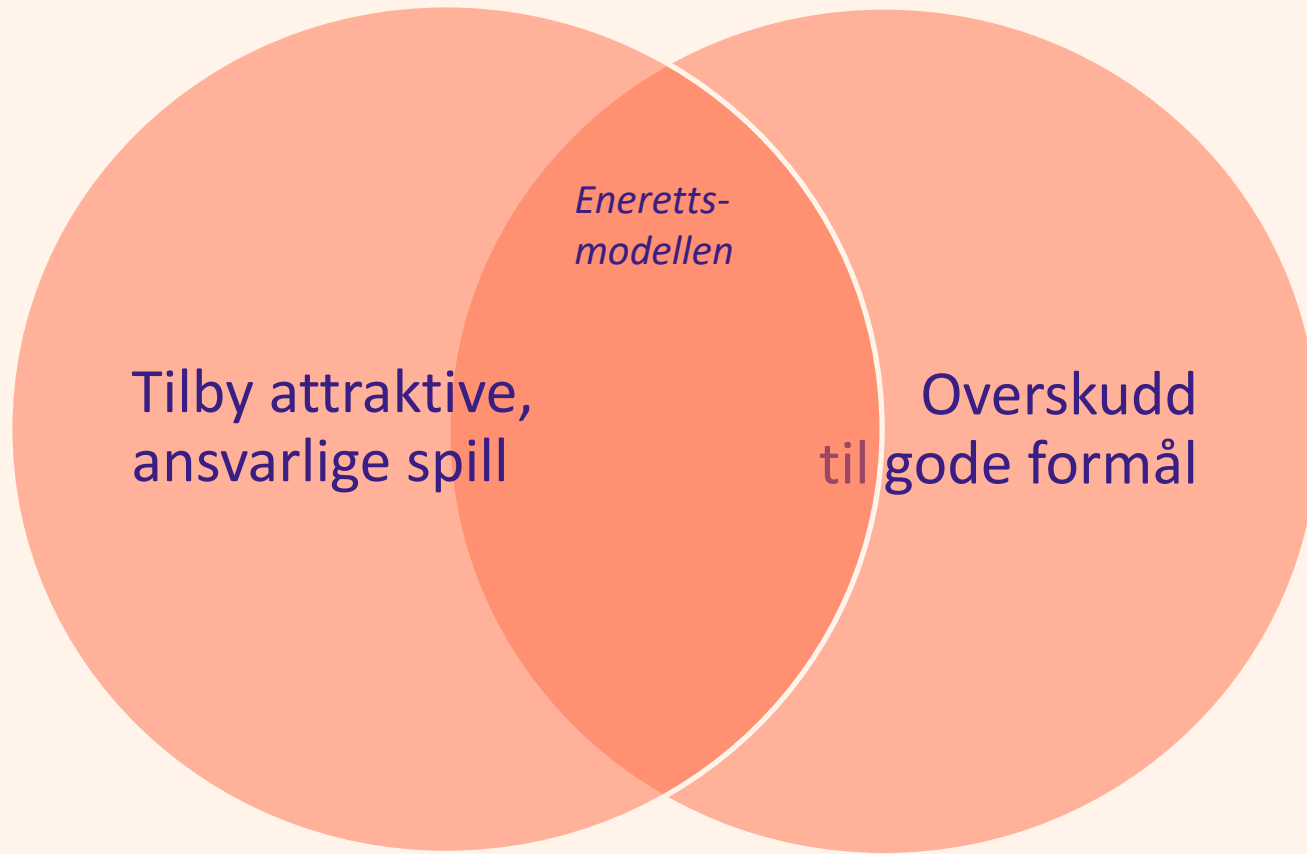
- Regionale kulturkretser
- Organisasjonsutvalg (2024-25)
- Lokale råd
- Arbeidstakerbegrepet (AML)
- Ny overenskomst (Spekter)
- Rammeavtaler TONO

Prosjekter:

- Musikklokaler
- Musikk og helse
- Musikkens samfunnsøkonomi (ny rapport lagt frem i mars!)

Er det hull i pengesekken til Norsk tipping...?

- Økte spillemidler betyr som regel økte tilskudd, men først og fremst hvis du driver med idrett, helse eller beredskap.
- For store deler av musikk- og kulturlivet betyr økte tippemidler som regel null eller nesten ingen økning. Aktørene må ta statens regning, når spillemidlene brukes som en ekstra sekk med penger for kulturministeren.
- Kulturdelen av spillemidlene bør fullt og helt forbeholdes sivilsamfunnets egen kultur.

Meld. St. 12 (2016–2017)

Alt å vinne— Ein ansvarleg og aktiv pengespelpolitikk

«Det overordna målet med å regulere pengespelmarknaden i Noreg er å sikre at lotteri og pengespel blir tilbydde i trygge og ansvarlege former for å avgrense uheldig speleåtferd. I tillegg skal reguleringa leggje til rette for at lotteri og pengespel kan vere ei god inntektskjelde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.»

Meld. St. 12

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Alt å vinne

Ein ansvarleg og aktiv pengespelpolitikk

**52 MIO. I PULJEN.
40.000 VINDERE.
HVER MÅNED.**

Gevinster udtrukket:

16/3

KLASSE
LOTTERIET

| Spil ansvarligt |
Der betales 15 % af sættsalg af gevinster over 200 kr.
Lidens ansvar | Effektivt forlydes

Trækningsdage i marts 2022: 15/3-16/3-17/3-18/3-19/3

Store gevinster i marts 2022

Gevinst kr.	Lodnummer	Gevinst kr.	Lodnummer	Gevinst kr.	Lodnummer	Gevinst kr.	Lodnummer	Gevinst kr.	Lodnummer
2 000 000		1 250 000	439 672	250 000	1 254	100 000	21 085	100 000	
2 000 000		1 250 000		250 000	220 142	100 000	54 256	100 000	
2 000 000		1 250 000		250 000		100 000	277 224	100 000	
1 250 000	93 673	1 250 000		250 000		100 000	288 730	100 000	
1 250 000	97 900	1 250 000		250 000		100 000		100 000	
1 250 000	375 209			250 000		100 000		100 000	

Gevinster i dagens trækning 16/03 2022

50 000 kr.

8 954 104 371 146 875 193 026 246 397 313 679 381 432

20 000 kr.

8 870 45 716 76 481 114 201 133 441 146 602 186 314 219 554 261 272 271 439 289 694 318 415 341 841 363 087 381 722 418 667 455 617

10 000 kr.

4 647 25 877 63 389 88 441 108 487 142 056 158 594 179 463 198 733 218 209 246 767 264 262 297 379 314 781 329 542 348 500 378 185 399 675 404 863 416 980 432 798 447 487 453 792
14 988 47 056 81 385 99 186 128 096 148 678 175 562 191 319 212 675 228 997 255 616 282 653 302 363 319 408 340 138 360 140 388 513

3 000 kr.

1 304 22 103 45 045 65 466 83 637 107 120 128 234 151 109 171 663 191 522 210 129 229 860 250 656 268 634 289 652 308 514 332 168 353 049 373 177 390 440 406 448 424 806 442 840
4 354 26 420 47 282 67 917 86 547 108 124 129 430 153 011 173 253 192 827 212 241 231 860 252 891 269 752 290 164 311 311 333 446 355 553 378 410 392 820 408 269 438 336 445 296
5 945 28 897 50 140 69 685 87 918 110 714 131 397 155 694 174 983 194 127 213 288 237 866 254 429 271 272 291 687 312 380 335 335 359 231 375 874 394 756 411 245 439 535 447 157
8 274 31 655 52 396 72 107 94 010 113 093 133 901 159 662 176 553 195 086 214 851 238 109 257 543 272 025 293 283 315 362 338 423 362 082 378 741 396 540 432 437 432 101 448 783
12 002 14 181 18 520 23 398 35 676 51 295 136 666 161 284 177 847 197 647 215 987 240 411 259 650 270 239 294 434 316 508 343 469 364 787 381 376 398 057 434 011 435 378 451 094
13 607 36 212 55 037 75 237 97 458 117 208 139 067 164 778 181 454 201 222 218 116 241 886 260 333 277 497 295 784 318 480 344 313 366 228 383 208 399 725 417 280 437 054 454 289
14 920 38 158 56 896 76 428 99 093 119 083 143 525 166 176 184 328 203 707 221 092 244 346 262 417 281 761 297 837 321 084 348 385 367 867 384 665 401 332 420 203 439 176 456 385
17 082 41 404 59 177 77 951 102 139 122 875 146 066 167 767 186 273 205 767 223 708 246 066 263 411 283 367 301 046 322 727 349 782 369 991 386 968 402 890 423 200 442 068 459 282
20 104 42 404 61 756 79 688 105 153 126 717 147 918 170 568 188 762 209 940 225 385 249 464 265 346 285 164 304 342 329 449

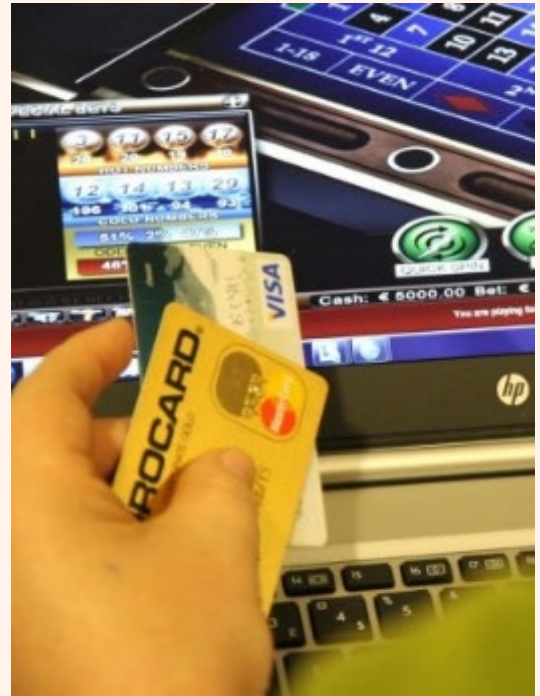
1 200 kr.

060 046 485 944 573 515 095 470 847 336 757 162 446 854 115 892 498 157 327 227 186 202 921 284 144 511 282 470 631 675 233 434 700 413 058 702 654 419 817 388 369 050 426 957 991 089 463 217 678 675
036 209 617 027 694 925 235 580 071 489 830 247 546 120 270 954 648 140 523 446 095 267 205 411 198 870 207 664 807 884 331 532 852 531 191 830 723 496 940 522 133 157 664 999 406 165 620 298 850 773
150 501 855 104 764 065 386 685 073 605 512 359 738 105 354 139 802 206 788 599 263 505 638 381 985 168 814 979 270 460 603 936 634 313 909 791 586 351 780 217 207 759 397 174 280 714 383 952 841
343 555 922 311 847 088 570 906 160 731 082 485 893 325 522 026 993 457 947 753 262 570 169 609 533 234 366 928 261 136 530 794 292 864 523 324 929 648 103 883 433 371 946 421 840 429 483 452
444 806 019 381 951 148 689 054 279 976 015 595 111 465 675 155 189 552 167 966 375 632 366 807 648 073 486 252 057 396 703 965 125 974 748 018 333 966 192 361 555 617 388 231 465 535 925 658 153 494
608 951 040 491 086 333 790 461 088 208 729 100 696 715 296 230 689 207 127 535 791 577 950 800 209 581 144 133 495 806 289 262 306 788 106 058 342 290 040 669 691 029 285 578 623 425 743 266 250
738 810 167 553 143 408 055 387 643 075 291 776 304 798 852 356 357 780 320 158 743 186 975 216 924 303 774 271 380 623 851 072 376 046 874 205 172 114 450 152 773 379 159 414 709 770 052 990 375 498
964 027 265 707 244 546 017 639 721 159 534 964 505 922 130 599 432 138 526 312 923 021 206 013 225 342 859 346 516 695 971 352 472 238 335 322 414 249 607 283 836 114 328 588 832 876 168 463 522 616
061 101 341 770 336 733 294 776 078 279 652 102 094 121 001 904 586 937 732 425 387 289 137 139 016 428 906 506 613 797 280 440 560 313 032 603 513 364 725 453 936 249 440 693 407 972 230 054 676 717
167 249 377 909 416 788 417 900 002 354 789 195 848 015 157 995 693 087 991 532 015 409 231 071 093 502 283 021 734 221 142 652 659 444 171 720 742 506 852 554 320 311 533 736 053 436 491 116 822 910
252 335 558 098 493 925 555 967 063 568 895 314 112 092 372 189 935 205 168 689 153 446 314 416 199 671 106 718 846 037 230 608 731 564 245 808 859 658 989 648 174 464 717 926 136 075 583 235 868 453
376 456 616 035 020 086 631 085 189 679 053 431 023 347 497 104 150 423 108 855 254 636 598 580 420 709 276 046 951 275 358 726 842 783 344 877 989 748 332 836 258 583 874 398 257 128 372 444 076
583 594 721 120 721 034 773 232 309 795 039 705 131 537 628 229 010 588 525 128 430 811 735 760 587 907 417 924 282 386 430 811 905 855 746 325 338 841 128 940 373 714 967 125 394 285 966 434 060 159
818 565 851 275 980 181 872 624 474 858 136 850 291 605 822 416 154 731 447 059 892 878 689 818 632 235 640 233 095 521 632 919 298 934 942 041 020 937 291 362 469 642 388 276 566 404 426 547 194 201
929 811 909 421 082 330 933 674 638 084 303 103 770 752 956 476 316 949 475 189 897 187 990 952 396 050 781 022 225 119 814 934 053 038 307 316 394 139 343 627 131 536 912 120 544 608 528 250 696 243 334
062 951 020 542 155 409 966 807 688 159 393 011 470 828 131 672 395 159 587 359 188 066 207 217 226 111 844 257 363 685 905 290 153 060 110 643 315 017 840 279 609 973 211 632 744 762 425 683 379 585
135 811 042 698 278 607 056 981 280 537 080 680 873 164 880 518 033 751 437 019 237 113 064 139 226 284 332 495 876 281 089 262 278 332 850 365 118 955 383 715 380 378 554 795 573 833 578 937
321 043 113 799 497 771 048 086 075 385 641 226 817 122 271 181 584 234 289 586 285 476 356 222 244 014 078 593 678 272 046 256 473 403 533 926 502 207 838 551 774 080 600 945 902 417 653 863 709 454
368 154 243 902 607 927 118 085 040 515 801 325 592 112 422 005 750 317 095 631 480 690 573 343 299 502 132 554 632 499 599 328 589 465 031 640 844 211 753 399 408 376 436 826 050 010
461 378 337 029 786 097 291 228 243 608 948 537 113 251 596 111 976 403 152 910 525 733 590 415 418 684 313 955 920 112 313 699 743 568 720 011 774 600 187 752 934 441 884 076 024 113 899 020 967 121

Pengespill er forbudt, men ....

- det første lovlige pengespillet etableres i 1719, til inntekt for **foreldreløse barn**
- I 1851 kommer lov om lotterier og andre lykkespill, hvor det er et generelt forbud - med unntak av spill til inntekt **for samfunnsnyttige formål**
- I 1912 ble det gitt tillatelse til opprettelse av det norske pengelotteri (1912-1998), som var statlig regulert og til inntekt for **skogsaken og bekjempelse av tuberkulose**
- Veddemål om kappløp med hest ble regulert i lov fra 1927. Konesjon gis til organisasjoner og selskaper med formål til å fremme **hesteavl, hestesporten og hesteholdet**
- På 1930-tallet, foreslås et statlig lotteri til svømmehaller **å begrense drukningsulykker**
- Norsk tipping etableres i 1946. I 1948 ble den første tippekampen gjennomført, hvor overskuddet tilfaller **idrett og forskning**
- Bingodrift ble på 60-tallet en viktig inntektskilde for mange **små og mellomstore organisasjoner og foreninger**
- I 1986 ble Lotto innført med Norsk tipping som operatør. Overskuddet gikk til **kultursektoren**, etter sterk politisk dragkamp
- Ny pengespilllov i 1992 definerte at overskuddet fra Norsk tipping skulle tildeles **1/3 til kultur, 1/3 til forskning og 1/3 til idrett**.
- 1995: Lotteriloven anser ferdighetsautomater med gevinster lotteri, og det aksepteres automater til inntekt for **samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner**

Et nytt system for fordeling av Norsk Tippings overskudd kan gi norsk idrett drøyt 600 millioner kroner ekstra i året. Ikke rart generalsekretæren i idrettsforbundet smiler når Norges største parti går inn for det nye systemet.

Kulturminister Anniken Huitfeldt og generalsekretær Inge Andersen omfavner hverandre etter at Ap-landsmøtet hadde gått inn for mer penger til idretten.

FOTO: VILDE MIKKELSEN / NRK

- Da Arbeiderpartiets landsmøtet startet var vi ifølge noen kilder i mindretall, og vi hadde da litt under halvparten av Ap-landsmøtet med oss. Men etter fire dagers jobbing med masse dyktige idrettsfolk i Arbeiderpartiet, så fikk vi et enstemmig vedtak. Vi har mobilisert! sier en smørblid Inge Andersen til NRK.

Generalsekretæren i Norges Idrettsforbund (NIF) har drevet aktiv lobbyvirksomhet på Arbeiderpartiets (Ap) landsmøte denne helgen.

Målet har vært å påvirke medlemmene til å endre den såkalte tippenøkkel som avgjør hvordan overskuddet fra Norsk Tipping skal fordeles (se faktaboks).

Frem til nå har idretten fått 45,5 prosent av Norsk Tippings årlige overskudd.

Da vedtaket ble klart søndag var det jubel i deler av Ap-leieren. Her er det Lørenskog-ordfører Åge Tova (bak tv.) som gratulerer nærings- og handelsminister Trond Giske, mens Jorodd Asphjell og Inge Andersen fra Norges idrettsforbund jubler foran.

FOTO: VILDE MIKKELSEN / NRK

Kulturlivet beklager Ap-vedtaket om tippemiddel-fordeling

Et samlet kulturliv beklager vedtaket på Arbeiderpartiets landsmøte om at en større andel av tippemidlene skal gå til idretten.

NTB

🕒 Publisert: 11. april 2011 kl. 16:40

🕒 Oppdatert: 11. april 2012 kl. 10:06

Artikkelen er mer enn 12 år gammel

I et opprop fra 60 kulturorganisasjoner kommer det fram stor skepsis til forsikringene fra kulturminister Anniken Huitfeldt (Ap) om at kulturlivet ikke skal bli skadelidende og at kulturloftet står ved lag.

Uttalelsen

Her er uttalelsen i sin helhet:

Kulturlivet står fortsatt samlet og beklager vedtaket som ble gjort på Arbeiderpartiets landsmøte om å endre tippemidlene i idrettens favor.

Vi registrerer at Arbeiderpartiet forsikrer oss om at kulturlivet ikke skal bli skadelidende og at kulturloftet står ved lag. Samtidig gjør håndteringen av denne saken oss urolige, og den har skapt betydelig usikkerhet i kulturlivet.

Vi har tillit til at denne regjeringen vil oppfylle sine forpliktelser med kulturloftet, og ønsker opprioriteringen av frivillig sektor innenfor kulturlivet velkommen. Vi ønsker samtidig å beholde den relative forutsigbarheten som i dag ligger i kulturens andel av tippemidlene. 36,5 % av overskuddet fra spillemidlene må kunne spores direkte til kultur. På denne måten står kulturen bedre rustet i framtidens kamp om kronene.

Kulturlivet vil derfor fortsette å arbeide for å beholde dagens tippemiddel inntil saken er endelig vedtatt av Stortinget.

Meld. St. 26 (2011-2012)

Den norske idrettsmodellen

«Regjeringen går inn for å endre bestemmelsen i pengespilloven som regulerer fordelingen av overskuddet fra Norsk Tipping AS, den såkalte tippenøkkelen.

Regjeringen vil styrke idretten og det frivillige kulturlivet ved å gi disse en større andel av Norsk Tippings overskudd som fordeles etter Kongelig resolusjon.»

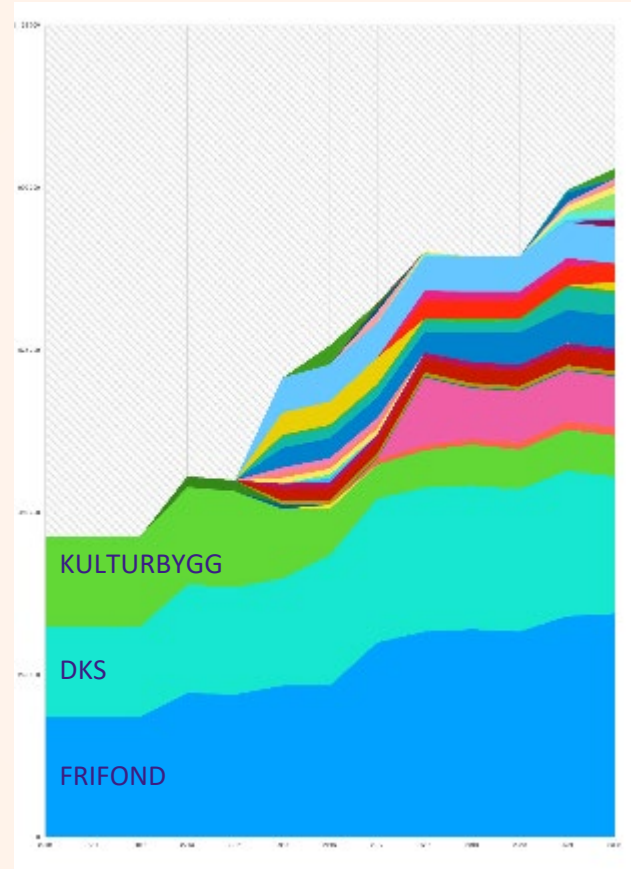
Prop. 1 S (2012-2013)

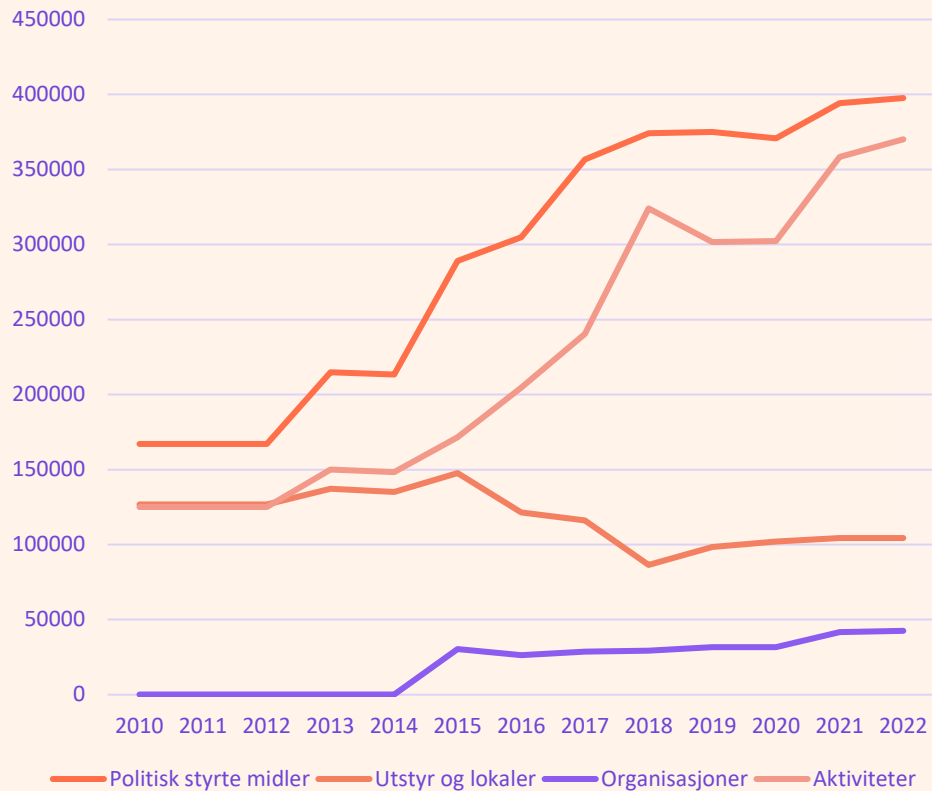
Budsjettproposisjonen for 2013

«Stortinget samtykker i at fordelingen av Norsk Tippings AS' overskudd fra og med 2015 endres slik at 64 pst. skal fordeles til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité. Midlene til kulturformål skal fordeles av Kongen.»

Fra tre hovedposter i 2012, har spillemidler til kultur kommet opp i et tosifret antall prosjekter og initiativ.

En stor del av veksten i overskuddet har gått til nye satsninger og ikke eksisterende ordninger.

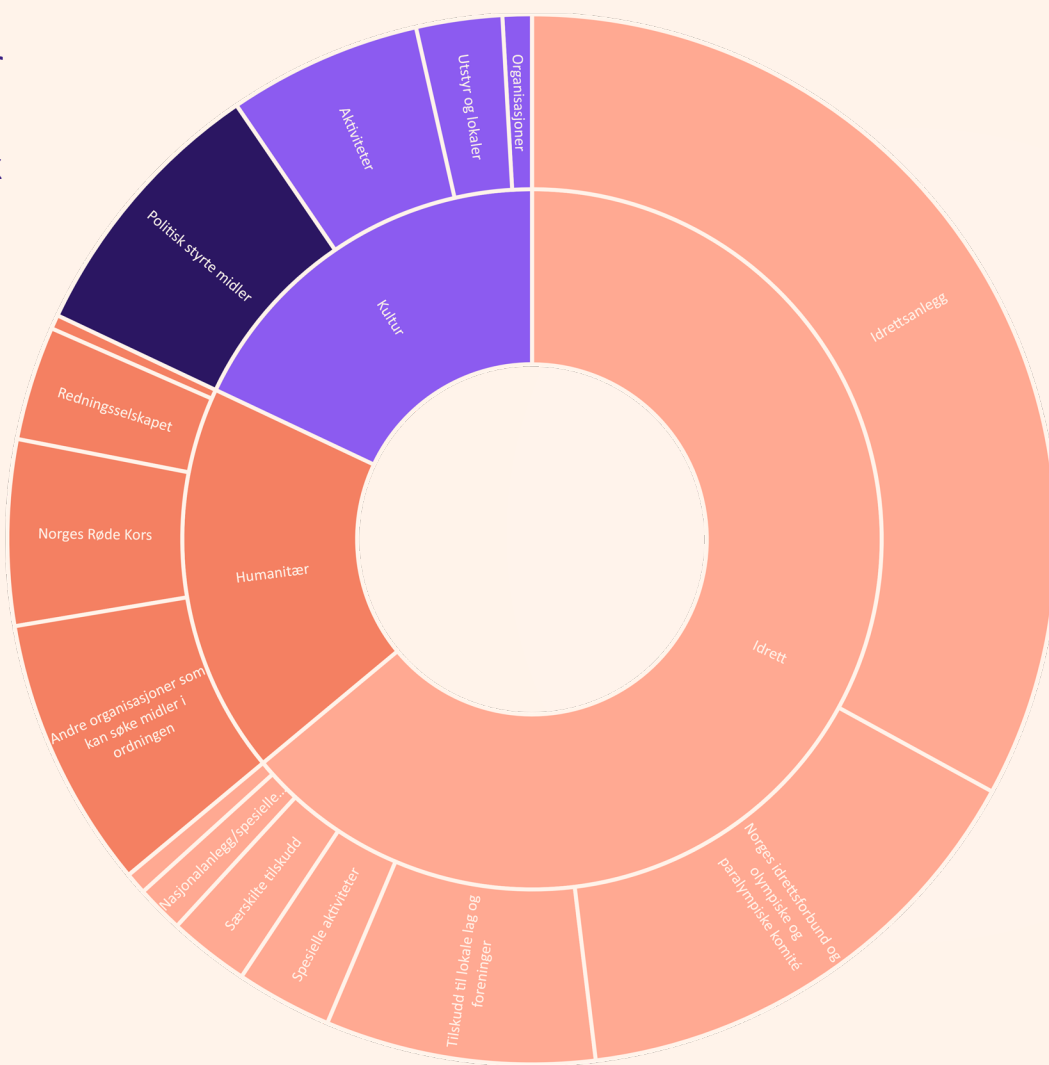

Veksten i overskuddet har gått til aktivitets- og prosjektmidler samt til **politisk styrte midler**.

Norsk Tippings økte resultat har gått til mye mer enn å styrke det frivillige kulturlivet.

Overskuddet til kultur benyttes i større grad til politisk styrte tiltak og/eller offentlig kulturproduksjon

Politisk styrte midler (2015-2023: 3,28 mrd)

- **Den kulturelle skolesekken**
- **Prosjekt- og utviklingstiltak innen museum, arkiv og bibliotek**
- Omlegging av den kulturelle skolesekken (2016)
- Villa Stenersen (2016)
- Den kulturelle spaserstokken (2013-2014)
- Utstilling om norsk offentlig historie i Nasjonalbiblioteket (2016)
- Områdesatsningen i Groruddalen (2018)

Er det hull i pengesekken til Norsk tipping...?

- Økte spillemidler betyr som regel økte tilskudd, men først og fremst hvis du driver med idrett, helse eller beredskap.
- For store deler av musikk- og kulturlivet betyr økte tippemidler som regel null eller nesten ingen økning. Aktørene må ta statens regning, når spillemidlene brukes som en ekstra sekk med penger for kulturministeren.
- Kulturdelen av spillemidlene bør fullt og helt forbeholdes sivilsamfunnets egen kultur.

- Forutsetningene for å endre tippenøkkelen i 2012 er brutt. Kulturens andel av overskuddet tilfaller nå flere andre formål enn sivilsamfunnets egen kultur.
- Det kom ikke noe kulturløft (1 pst). Veksten i overskuddet til Norsk tipping har holdt tritt med både inflasjonen og Kulturbudsjettet. Når KUD beholder en del av kulturmidlene til politisk styrte tiltak, innebærer det at økningen til idretten og de humanitære har fått et større vekst enn frivillig kulturliv.
- Det staten uansett skal finansiere, skal ikke finansieres av Norsk tippings overskudd. Dagens praksis med at offentlig kulturproduksjon blir finansiert av spillemidler (og enda verre – det statsråden trenger midler til) er ikke i tråd med endringen av tippenøkkelen i 2012 – muligens også i strid med EU-retten.
- Kulturorganisasjoner bør gis mer selvstendig styring gjennom spillemidler. Det handler ikke bare om finansiering, men at kulturorganisasjonene bør forvente den samme autonomi, forutsigbarhet og handlingsrom som idretten og de humanitære organisasjonene gis gjennom spillemidlene.
- En opprydning og forskriftsfesting bidrar til en ansvarlig forvaltningspraksis og en beskyttelse av enerettsmodellen.

Hvilke formål bør med i forskriften?

Forbeholdes sivilsamfunnets egen kultur

- Bygg, arenaer, utstyr og instrumenter
- Frivillige organisasjoner for musikk, kunst og kultur
- Aktiviteter organisert av det frivillige kulturlivet alene eller sammen med profesjonelle utøvere

Fremdrift

- Opprydning av kulturandelen og innføring av forskrift, er varslet som et tiltak i strategien for kulturfrivillighet. Departementet jobber med dette nå.
- Paraplyene for frivillig basert kulturliv er samkjørt på hva vi ønsker OSS.
- Noe vil flyttes mellom statsbudsjett og spillemidler. Tiltak rettet barn og unge på høyt kunstnerisk nivå er allerede bestemt flyttet over i 2024.
- Den største enkeltposten er DKS. Dette er offentlig kulturproduksjon i regi Kulturtanken, fylkeskommunene, Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

1. Kulturorganisasjoner må, som idrett og humanitære, gis selvstendig styring av spillemidler

- Forskriftene for spillemidler til idrett og til samfunnsnyttige og humanitære gir en helt klar retning for hvordan midlene skal brukes. Både forskrift og forvaltning har gitt overskuddsmottakerne medvirkning, autonomi, forutsigbarhet og handlingsrom. Nasjonale kulturorganisasjoner trenger det samme - midler må sikres til selvstendig styring utenfor statsbudsjettet.
- Forskriften trenger tydelige bestemmelser som kobler spillinntekter fra vanlige beslutninger i statsbudsjettet. Overskuddet må gå til kulturfrivillighet, sivilsamfunn og ikke-kommersielle kulturformål, og infrastrukturen disse benytter.
- Finansiering i ettårige statsbudsjett gir kortsiktig planlegging av kapasitet og kompetanse. For landsdekkende organisasjoner som har hatt aktivitet i generasjoner, gir generelle ordninger over spillemidlene forankret i en forskrift, økt forutsigbarhet og handlingsrom.

2. Forutsetningene for å endre tippenøkkelen i 2012 er brutt

- Da tippenøkkelen ble endret og kultur redusert kultur fra 36,5% til 18%, ble det lovet politisk å styrke formålene utenfor statsbudsjettet. Et opprop fra 62 organisasjoner og 25.259 signaturer mot endringen ble avblåst, med løfte om økte rammer.
- Aksepten for å koble sammen de to inntektsstrømmene fra statsbudsjett og spillemidler, var ikke en aksept for at Kulturministeren kan bruke gjenværende 18 prosentene på vilkårlige formål, eller det Regjeringen til enhver tid trenger finansiering til.
- Utover de opprinnelige tre formålene har det kommet en rekke poster, noen har forsvunnet kort tid etter og bærer tydelig preg av behovet for en kortsiktig saldering av kulturbudsjettet.

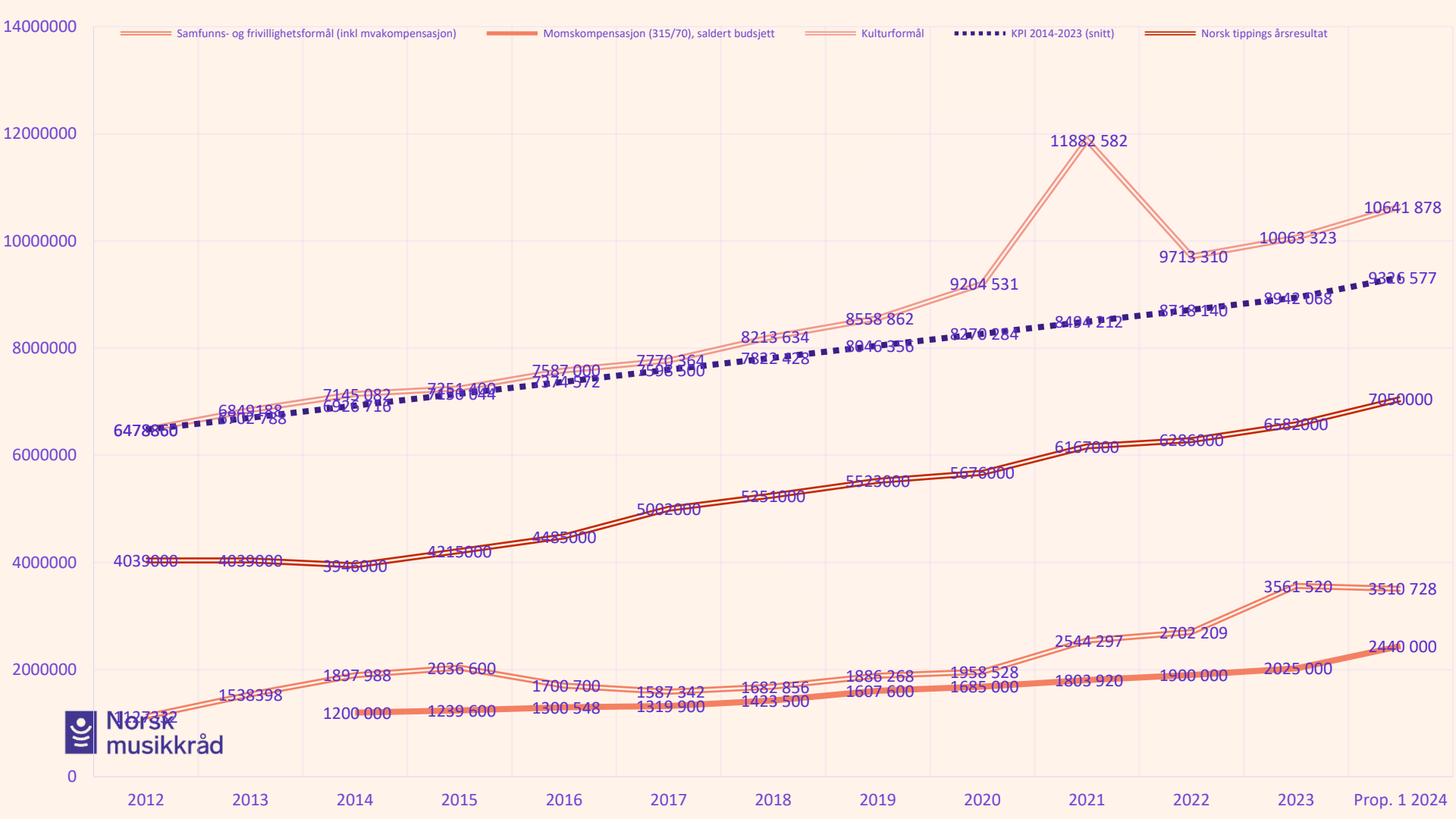
3. Dagens praksis kan være i strid med EU-retten og intensjonen med økonomireglementet

- Overskudd fra enerettsmodellen kan ikke brukes til å dekke utgifter på statsbudsjettet. Da vil staten ta fortjeneste basert på pengespill, det er i strid med beslutninger i flere saker i EU-domstolen.
- Mer enn 40 pst av kulturandelen av spillemidlene går til formål som er politisk bestemt og forvaltet. Mange av postene er et åpenbart offentlige kulturformål og innenfor rammen av offentlig kulturproduksjon. Denne praksisen er i strid med EU-dom fra 2012 mot myndighetene i Østerrike; overskuddet kan ikke benyttes som en fri inntekt for staten. Vi mener at det også er i strid med intensjonen i §1 c i Pengespilloven
- Det finnes ingen komplett, offentlig publisert oversikt på de mange tilskudd som er gitt over kulturandelen siden 2012, ei heller noen kjent begrunnelse for tildeling. Saldering er i strid med EU-retten, og manglende kriterier for tildeling er i strid økonomireglementet om bruk av kriteriebaserte tilskudd (kap 6).

4. Gi en ansvarlig forvaltningspraksis og en beskyttelse av enerettsmodellen

- Enerettsmodellen kan bare eksistere om innretningen begrenser spillavhengighet. Da må staten være svært varsom med hvordan overskuddet forvaltes og disponeres. Den beste måten å sikre dette på, er gjennom forskrift som for idrett og humanitære hvor midler utelukkende forbeholdes sivilsamfunnets egeninitierte kulturvirksomhet.
- DFØ mener mange navngitte mottakere på statsbudsjettet må flyttes til kriteriebaserte ordninger. F.eks. for organisasjoner på post 74 vil flytting til kriteriebaserte ordninger på spillemidlene bidra til en forvaltningspraksis i tråd med økonomireglementet til staten, der søkbare, kriteriebaserte ordninger skal være hovedregelen. Dette er også en mer effektiv ressursbruk (bare på post 74 finnes det 83 navngitte mottakere).
- Et tydelig skille mellom statsbudsjett og spillemidler vil styrke tippeneøkkelens legitimitet, sikre transparens for bruk av kulturandelen av overskuddet, og øke kulturorganisasjonenes handlingsrom og oppslutning om enerettsmodellen. Utydelighet om forvaltningen av overskuddet vil gi utenlandske spillselskap et ekstra argument mot dagens enerettsmodell.

Takk for meg!

Bjarne Dæhli
Generalsekretær

musikk.no
nmr@musikk.no
+47 22 00 56 00